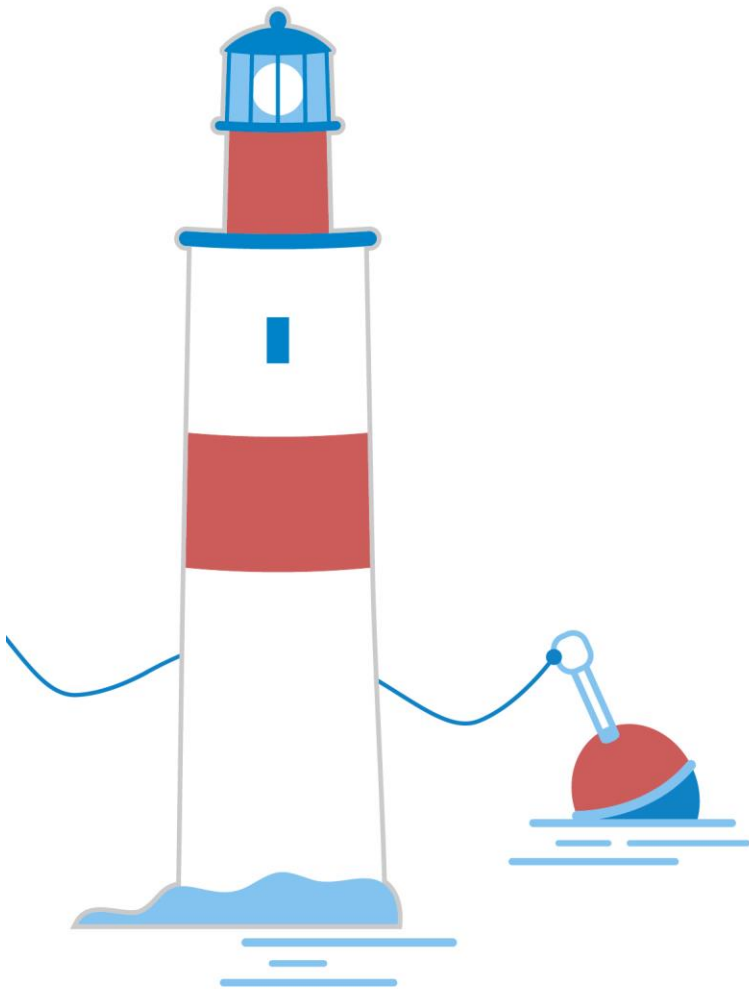

Tietotilinpäätös 2020

16.3.2021

Sisällysluettelo

1. JOHDANTO	2
2. TIETOHALLINNON, TIETOTURVAN JA TIETOSUOJAN TOTEUTTAMINEN	2
3. TIETOVARANNOT JA TIETOVIRRRAT	6
4. TIEDONHALLINNAN JOHTAMINEN KOTKAN KAUPUNGISSA	7
5. TIEDONHALLINTAAN VAIKUTTAVA LAINSÄÄDÄNTÖ JA OHJEISTUS	9
6. REKISTERÖITYJEN OIKEUDET JA NIIDEN TOTEUTTAMINEN	10
7. SEURANTA JA MITTAAMINEN	11
8. ARVIOINTI JA KEHITTÄMINEN	11

16.3.2021

1. JOHDANTO

Tietotilinpäätöksen tarkoituksena on antaa kokonaiskuva Kotkan kaupungin tiedonhallinnan, tietoturvan ja tietosuojan nykytilasta. Tietotilinpäätös on kehittyvä raportti, joka seuraa edellä mainittujen kokonaisuuksien kehittymistä kaupungissa. Tietotilinpäätöksen tavoitteena on lisätä avoimuutta ja luottamusta siihen, että Kotkan kaupungissa noudatetaan tietoturva- ja tietosuojaperiaatteita ja käsitellään henkilö- ja muita tietoja niiden mukaisesti. Hyvin toteutetulla tietoturva- ja tietosuojatyöllä vaikutetaan organisaation tehokkuuteen ja kykyyn hoitaa luotettavasti palvelu- ja muita tehtäviä. Tietotilinpäätöksessä tuodaan esille, miten Kotkan kaupungissa hallitaan, hyödynnetään ja johdetaan tietoa erityisesti tietoturvan ja tietosuojan näkökulmasta.

Kokonaiskuvan välittämisen lisäksi tietotilinpäätöksen tarkoituksena on nostaa esille kehityskohteita tiedonhallinnan, tietoturvan ja tietosuojan toteuttamisessa. Tietotilinpäätös on kunnan johdolle tarkoitettu tiedon hallinnan, tietoturvan ja tietosuojan seurannan sekä kehittämisen työkalu ja sitä voidaan käyttää sisäisen ja ulkoisen valvonnan apuvälineenä.

EU:n tietosuoja-asetuksen yhtenä keskeisenä ajatuksena on osoitusvelvollisuus, jonka mukaan organisaation on pystyttävä osoittamaan, että se toteuttaa tietosuoja-asetuksessa säädettyjä henkilötietojen käsittelyä koskevia periaatteita. Tietotilinpäätös toteuttaa omalta osaltaan edellä mainittua osoitusvelvollisuutta.

Kotkan kaupungin tietotilinpäätös laaditaan vuosittain ja sen valmistumisen aikataulu noudattaa tilinpäätösprosessin aikataulua. Tietotilinpäätöksen rakenne noudattaa Kuntaliiton laatimaa mallia, jota on sovellettu tarvittavin osin.

2. TIETOHALLINNON, TIETOTURVAN JA TIETOSUOJAN TOTEUTTAMINEN

Tietohallinnon, tietoturvan ja tietosuojan vastuut Kotkan kaupungissa

Kotkan kaupungin hallintosäännössä (viimeksi muutettu 17.8.2020) määritetään tietohallintoon, tietoturvaan ja tietosuojaan liittyvät vastuut. Konsernipalvelualueeseen kuuluva hallintoyksikkö vastaa tiedon hallinnan sekä tietoturvallisuuden ohjauksesta. Samaan palvelualueeseen kuuluva talousyksikkö vastaa tietohallinnon järjestämisestä sekä tietoturvallisuuden teknisestä kehittämisestä.

Kaupunginhallituksen alaisten toimintojen toimintasäännössä (hyväksytty KH:ssa 15.6.2020) määritetään edelleen hallintoyksikön vastuulle kuuluviksi tiedonhallinnan johtaminen, tietosuojan ohjaus sekä hallinnollisen tietoturvan ohjaaminen. Lisäksi hallintoyksikön vastuulle kuuluu varautumisen ja jatkuvuudenhallinnan ohjaaminen.

Samassa toimintasäännössä määritetään edelleen talousyksikön vastuulle kuuluviksi tietohallintotehtävien organisointi, kokonaisarkkitehtuuryö, tietojärjestelmien tekninen tietoturva- ja tietosuoju suunnittelu, tieto- ja teletekniikan sekä ohjelmistojen kehittäminen sekä laite- ja järjestelmähankinnat yhteistyössä vastualueiden kanssa. Lisäksi talousyksikön vastuulle kuuluu hallintoyksikön ohella turvallisuusasioiden koordinointi sekä varautumisen ja jatkuvuudenhallinnan ohjaus.

16.3.2021

Tietohallinnon, tietoturvan ja tietosuojan toteuttamisen työryhmät

Alla olevissa kappaleissa kerrotaan tietohallinnon, tietoturvan ja tietosuojan ohjaamiseksi ja kehittämiseksi perustetuista työryhmistä, jotka toimivat Kotkan kaupungissa vuoden 2020 aikana.

Tietosuojaryhmä

Tietosuojaryhmä on perustettu kaupunginjohtajan johtoryhmän päätöksellä loppuvuodesta 2016. Tietosuojaryhmän tarkoituksena on tietosuojaan liittyvien asioiden edistäminen ja seuranta Kotkan kaupungissa. Tietosuojaryhmää johtaa kansliapäällikkö.

Tietotyöryhmä

Tietotyöryhmä on eri vastualueiden ja yksiköiden vuorovaikutteinen yhteistyöryhmä, joka vastaa Kymijoen ICT:n ohjauksesta sekä ICT-hankintojen sopimukseen ja toimittajayhteistyöhön liittyvästä hallinnoinnista. Muita tehtäviä ovat mm. tietojärjestelmäkartoituksen laatiminen ja sen ylläpito, tietovirtakuvaukset sekä pääkäyttäjätoimintojen yhtenäistäminen. Tietotyöryhmää johtaa talousjohtaja.

Tiedonohjaustiimi

Tiedonohjaustiimi on eri vastualueiden edustajista koostuva yhteistyöryhmä, jonka tarkoituksena on edistää asian- ja asiakirjahallintaan liittyviä asioita, arkistoinnin asioita ja tietosuoja-asioita. Tiimin kokoontumisten avulla on tarkoitus jakaa vastualueille tietoa edellä mainituista asioista. Tiedonohjaustiimiä johtaa hallinto- ja kehittämispäällikkö.

Sähköisen asioinnin työryhmä

Työryhmän tarkoituksena on varmistaa Kotkan kaupungin yhteisten sähköisen asioinnin kehityshankkeiden koordinointi. Sähköisen asioinnin työryhmää johtaa hallinto- ja kehittämispäällikkö.

eKotka-strategiaryhmä

Työryhmä on perustettu Kotkan kaupunkistrategian yhden poijun jalkauttamista varten. Sen tehtävänä on eKotka-strategiapoijun alaisen työn koordinointi ja edistäminen strategiakautena. Työryhmän työ sisältää Kotkan kaupungin vastualueiden yhteistä ideointia ja suunnittelua. Työryhmää johtaa hallinto- ja kehittämispäällikkö.

Kymijoen tietohallinto

Maakunnallinen työryhmä, jonka toiminnan tavoitteena on maakunnallisen tietohallintostrategian luominen ja tietohallinnon ohjaaminen. Työryhmä ohjaa maakunnallisesta näkökulmasta Kymijoen ICT:n toimintaa asiakkaiden toivomaan suuntaan ja varmistaa maakunnallisen kehitystyön hyödyntämisen asiakaskohtaisesti. Työryhmän johtaminen on vaihtuvaa jäsenien kesken. Työryhmän Kotkan kaupungin edustaja on talousjohtaja.

Tiedolla johtamisen työryhmä

16.3.2021

Tiedolla johtamisen työryhmä perustettiin kaupunginjohtajan johtoryhmän päätöksellä 20.1.2020. Ryhmän työn tavoitteena on tiedolla johtamisen nykytilan kartoittaminen sekä edistäminen Kotkan kaupungissa. Työryhmän toimintaa johtaa kehitysjohtaja.

Kotkan kaupungin tietoturva- ja tietosuojasaamisen kehittäminen

Koko henkilöstön tietoturva- ja tietosuojakoulutus

Kotkan kaupungissa toteutettiin vuoden 2020 alussa koko henkilöstölle tietoturva- ja tietosuojakoulutus osaamisen kasvattamisen toimenpiteenä. Koulutukseen sisältyi videokoulutusmateriaalin katsominen sekä siihen liittyvän osaamistestin suorittaminen. Käytettävän materiaalin tuotti JUHTA/VAHTI-yhteishanke.

TAISTO 20-harjoitus

Kotkan kaupunki osallistui 29.10.2020 jo kolmatta kertaa valtakunnalliseen TAISTO-harjoitukseen. Harjoituksen tavoitteena oli edellisten vuosien tavoin kuvitteellisten tietoturvapoikkeamien kohtaaminen ja kyseisiin poikkeamiin määritettyjen toimintaprosessien testaaminen organisaatiotasolla.

Harjoituksesta tehtyjen muistiinpanojen ja havaintojen pohjalta on laadittu kehittämistoimenpiteet valmiuksien parantamiseksi. Toimenpiteiden toteutumista seuraa tietosuojaryhmä.

WISTEC-oppimisympäristön käyttöönotto

Kotkan kaupungissa valmisteltiin alkuvuoden 2020 aikana mm. tietoturvan ja tietosuojaosaamisen kasvattamiseksi erityisen internetissä toimivan oppimisympäristön käyttöönottoa. Kyseisen ratkaisun toimittajana toimii Wistec Oy ja palvelu otettiin käyttöön loppuvuodesta 2020.

JUDO-hanke

Digi- ja väestötietoviraston JUDO-hanke kehittää julkisen hallinnon digiturvan johtamista ja hallintaa, henkilöstön digiturvaosaamista sekä tarjoaa tukea turvallisempien palveluiden kehittämiseksi. Kotkan kaupunki on osallistunut hankkeeseen ja sen sisältämiin tilaisuuksiin vuoden 2020 aikana. Hankkeen sisältä nousseita Kotkan kaupungin toiminnan kehittämisen kannalta tärkeitä aiheita on nostettu mm. tietosuojaryhmän asialistalle.

Tiedonhallinnan, tietoturvan ja tietosuojaosaamisen kehittämistoimenpiteitä vuonna 2020

Microsoft O365-ohjelmiston käytön laajentaminen Kotkan kaupungissa

Kotkan kaupungin tietotyöryhmä on edistänyt vuoden 2020 aikana O365-ohjelmistoympäristön käytön laajentamista kaupungin organisaatiossa. Vuoden 2020 aikana on otettu käyttöön tähän ympäristöön kuuluva sähköpostiohjelma sekä valmisteltu Teams-tiimien käyttöönottoa, joka otettiin käyttöön vuoden 2021 helmikuun alussa.

Pilvisiirtymän vaatimukset

16.3.2021

Edellisessä kappaleessa mainittu O365-ohjelmistoympäristöön siirtyminen on nostanut vuoden aikana esiin useita tiedonhallintaan, tietoturvaan ja tietosuojaan liittyviä kysymyksiä. Kotkan kaupungissa on hyödynnetty pilvipohjaisia järjestelmä- ja sovellusratkaisuja jo aiemmin, mutta ajankohtaiseksi on noussut kokonaisuuden hallintaan liittyvät kysymykset.

IdM-käyttövaltuushallinnan käyttöönotto

Kotkan kaupungin käytössä ollut IAM-järjestelmä on poistunut käytöstä 7.9.2020 ja se korvattu Kymijoen ICT:n IdM-ratkaisulla. Uuden järjestelmän piirissä ovat Kotkan kaupungin hallintoverkon käyttäjät. IdM-järjestelmä automatisoi ja hallitsee mm. tietoverkon tunnusten hallinnan, luonnin ja valtuuttamisen prosesseja. Järjestelmän avulla voidaan toteuttaa työnkulut ja hyväksymisketjut halutuille käyttöoikeuksille halutuilla säännöillä. Käyttöönoton kautta on tavoiteltu mm. seuraavia hyötyjä: käyttöoikeuksien hallinnan automatisointi, keskittäminen ja seuranta sekä parantunut tietoturva.

Tietoliikenneverkon skannaus

Kotkan kaupunki valittiin tietoliikenneverkon skannauspalvelun (23.-27.11.2020) pilottiorganisaatioksi osaksi Digi- ja Väestötietoviraston koordinoimaa kuntien digiturvapalveluiden kehittämisprojektia. Projektin on osa JUDO-hanketta. Skannauksessa selvitettiin internetiin näkyviä avoimia palveluja, niiden ohjelmistoja sekä versioita ja edelleen näiden ohjelmistojen haavoittuvuuksia.

Skannauksen toteuttanut Digi- ja Väestötietovirasto laati toimenpiteen seurauksena raportin tuloksista. Tulosten avulla pystytään tekemään tarvittavat korjaus- ja kehittämistoimenpiteet.

SOC (keskitetty tietoturvan valvontapalvelu) ja SIEM (keskitetty lokienhallinnan ja analysointi)

Kotkan kaupunki on edistänyt SOC- ja SIEM-ratkaisujen käyttöönottoa merkittävästi vuoden 2020 aikana. Kyseisten ratkaisujen avulla pyritään parantamaan kaupungin tietoturvan tilannekuvan muodostamista ja seurantaan. Edellä mainitun tilannekuvan kautta mahdollistuu myös tehokkaampi ja reaaliaikainen riskienhallinta. Toteutusta rakennetaan yhteistyössä Kymijoen ICT:n kanssa. Käyttöönoton ajankohta on suunniteltu tapahtuvan kevään 2021 aikana.

ICT-laitehankintaprosessin kehittäminen

Osana Kotkan kaupungin tietotyöryhmän vuoden 2020 työskentelyä on ollut ICT-laitteiden hankintaprosessin kehittäminen. Kehittämistyön sisältönä on ollut prosessin sujuvoittaminen mm. tietotyöryhmän jäsenen aktiivisen roolin vahvistamisen sekä ohjeistuksen päivittämisen kautta.

Tietohallinnon tilintarkastus

Kotkan kaupungin tietohallinto on tilintarkastussuunnitelman mukaisesti osa vuoden 2020 tilintarkastusta. Tähän liittyviä selvityksiä ja dokumentointeja on laadittu vuoden 2020 aikana.

Dokumentointi ja ohjeistus

Käsittelyssä olleet ohjeistukset

16.3.2021

Tietosuoja-asetuksen perusteella rekisterinpitäjän tulee huolehtia asianmukaisesta tietoturvaan ja tietosuojaan liittyvästä dokumentaatiosta osana osoitusvelvollisuuden toteuttamista. Vuonna 2020 tietohallinnon, tietoturvan ja tietosuojan edistämisen työryhmät ovat ottaneet käsittelyyn tai päivittäneet seuraavat Kotkan kaupungissa käytössä olevat dokumentit ja ohjeet:

- Tietoturva- ja tietosuojapolitiikka
- Tietosuojan dokumentoinnin työkalut
- Tietopyyntölomakkeet
- Tietopyyntöprosessit (IMS)
- Prosessi tietoturvapoikkeaman käsittelystä (IMS)
- Sähköinen tietoturvapoikkeaman ilmoituslomake
- Vaikutusten arvioinnin prosessi (IMS)
- Henkilötietojen käsittelyn aloittamisen prosessi (IMS)
- Henkilötietojen käsittelyn huomioiminen sopimuksissa (liitteet)
- Henkilötietojen käsittelyn ohje sopimuskumppaneille
- Tietoturva- ja tietosuojaryhmän kokousmuistiot
- Tiedonhallinnan vastuiden määrittäminen
- M365-käyttöä ohjeistukset
- Tietojärjestelmien kartoituksen dokumentointi

3. TIETOVARANNOT JA TIETOVIRRAT

Kotkan kaupunki kerää, käsittelee ja säilyttää henkilö- ja muita tietoja lakisääteisen viranomaistoiminnan toteuttamiseksi sekä yleisesti kuntalaisten palveluiden järjestämiseksi.

Tiedonhallintalain voimaantulo ja tietovarannot

Laki julkisen hallinnon tiedonhallinnasta (ns. tiedonhallintalaki) tuli voimaan 1.1.2020. Vuoden 2020 aikana lakiin liittyen osallistuttiin erilaisiin ministeriön järjestämiin koulutuksiin. Lisäksi lain sisältöä esiteltiin hallintoyksikön toimesta kaupungin organisaation sisällä. Lain täytäntöönpano on vaiheistettu siirtymäsäännösten avulla. Ensimmäisessä vaiheessa Kotkassa toteutettiin tiedonhallintaan liittyvien johdon vastuiden määrittely hallintosääntöä muuttamalla ja erillisellä hallintosääntöä tarkentavalla kaupunginhallituksen päätöksellä.

Tämän lisäksi keskeisenä työnä on ollut edistää tiedonhallintalain mukaisen tiedonhallintamallin kuvaamista. Kuvaamista on tehty ennen vuotta 2020 tietojärjestelmien kuvaamisen, prosessikuvausten laadinnan ja tietosuojan hallintamallin kautta. Prosessikuvausten perustietojen laadinnalle annettiin määräaika vastuualueille vuoden 2020 loppuun mennessä (k. johtajakokous). Tiedonhallintamallin kuvaamisen alustana toimii ARC-järjestelmä.

Tiedonhallintamallin puuttuvien osien (tietoaineistojen kuvaukset ja tietovarantojen kuvaukset) kuvauksen mallia valmisteltiin syksyn 2020 ajan varhaiskasvatuksen vastuualueen kanssa. Varhaiskasvatus on toiminut kuvausten teon pilottina. Pilotti valmistuu kevään 2021 aikana jonka jälkeen työtä jatketaan muiden vastuualueiden kanssa.

Tietojärjestelmäkartoitus

16.3.2021

Kotkan kaupunki on jatkanut vuoden 2020 aikana käytössä olevien tietojärjestelmiensä kartoitusta kaikkien vastualueiden osalta. Järjestelmäluettelossa mm. luetellaan käytössä olevat tietojärjestelmät, kuvataan järjestelmän käyttötarkoitus, määritetään pääkäyttäjät sekä järjestelmätoimittaja ja kerrotaan henkilötietojen käsittelystä.

Järjestelmäkokonaisuuden hallintaa on vuoden 2020 aikana parannettu mm. sopimustietojen kuvaamisen avulla. Järjestelmäluetteloa päivitetään asiaa varten rakennetulla Excel-työkalulla, jonka avulla tiedot päivitetään ARC-järjestelmään.

Arkisto

Keskusarkisto on työskennellyt vuoden 2020 aikana yhteistyössä Kymsoten arkistoinnista vastaavien kanssa. Kymsoten perustaminen vuoden 2019 alusta on vaatinut yksiköiden arkistojen läpikäyntiä, arkistosiirtoja ja arkistojen vastuuden määrittelyä. Tätä työtä jatkettiin vielä vuonna 2020. Keskusarkisto toteutti arkistotarkastuksia tiedonohjaustiimissä (eri vastualueiden arkistovastaavat) sovitun tarkastusjärjestyksen mukaisesti. Lisäksi arkisto aloitti syksyllä 2020 Kotkan tiedonohjaussuunnitelman (TOS) päivitystyön, joka jatkuu koko vuoden 2021 ajan osana tiedonhallintamallin kuvaamista.

4. TIEDONHALLINNAN JOHTAMINEN KOTKAN KAUPUNGISSA

eKotka-ryhmä strategian toteuttajana

Kotkan kaupunkistrategian yhtenä Poiju-ryhmänä toimii eKotka-ryhmä. Ryhmä on yhdistetty tietotyöryhmään, joka kokoontuu noin kerran kuukaudessa. Varsinaisesti Poiju-ryhmän tehtäväksi antoon liittyviä asioita on käsitelty vuoden 2020 aikana neljässä kokouksessa. Ryhmän tehtävänä on seurata strategiaan määritettyjen eKotka-tavoitteiden toteuttamista ja vastata valtuustotason eKotka-mittareihin liittyvästä tiedonkeruusta.

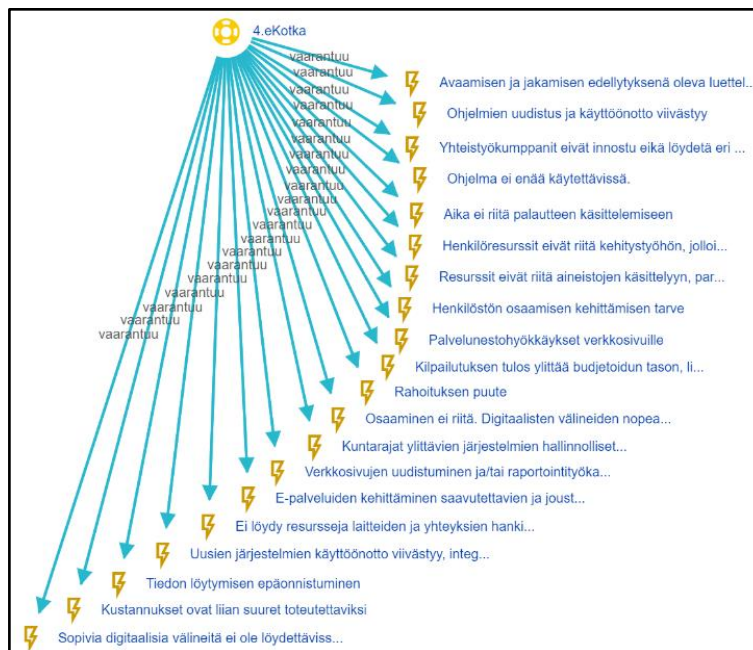
Vuoden 2020 kokouksissa käsiteltiin vuoden 2019 toteumaa ja määritettiin keskeisiä tavoitteita vuodelle 2021. Lisäksi toteutettiin digitaalisuusasteen mittaaminen VM:n digitaalinen kunta -mittariston avulla ja aloitettiin eKotkaan liittyvä asiakastytyväisyysmittaus. Mittausta jatketaan vuoden 2021 aikana.

Tietoturva- ja tietosuojariskien hallinta

Kotkan kaupungissa on kehitetty tiedonhallintaan, tietoturvaan ja tietosuojaan liittyvien riskien hallintaa kokonaisvaltaisesti vuoden 2020 aikana. Kotkan kaupungin vastualueet ovat kartoittaneet omaan toimintaansa liittyviä riskejä eKotka-poijun toteuttamiseen liittyvän työn yhteydessä. Riskit on kuvattu ARC-järjestelmään. Alla oleva kuva havainnollistaa ARC-järjestelmän riskikarttaa.

16.3.2021

Riskienhallinta nousi esille Kotkan kaupungin toimintaan liittyvänä kehittämiskohteena myös TAISTO 20-harjoituksessa.

Tiedolla johtamisen kehittäminen

Kotkan kaupunkiin perustettiin 20.1.2020 kaupunginjohtajan johtoryhmän päätöksellä tiedolla johtamisen koordinaatioryhmä. Ryhmän työn tarkoituksena on edistää tiedolla johtamisen käytäntöjä, toiminnan avoimuutta sekä läpinäkyvyyttä ja ARC- ja IMS-järjestelmien hyödyntämistä.

Tiedolla johtamisen koordinaatioryhmä kokoontui säännöllisesti vuoden 2020 aikana. Keskeisimpiä käsitellyssä olleita asioita olivat: tiedolla johtamisen nykytilan määrittäminen ja sen raportointi kaupungin johdolle, ARC- ja IMS-järjestelmien hyödyntämisen kehittäminen tiedonhallintamallin, riskienhallinnan, prosessikuvausten sekä strategian kuvaamisessa ja tiedolla johtamisen tulevien kehityskohteiden määrittäminen (mm. johdon työpöytä). Lisäksi tiedolla johtamisen koordinaatioryhmä suunnitteli vuoden 2021 alussa toteutuneen, johtajakokoukselle suunnatun, tiedolla johtamisen teemapäivän.

ARC- ja IMS-järjestelmät tiedon hallinnan hyödyntämisessä

Kotkan kaupunki on valinnut tiedonhallinnan dokumentointialustaksi Arter Oy:n toimittamat ARC- ja IMS-järjestelmät. Kotkan kaupunki on päättänyt käyttää ARC- ja IMS- järjestelmiä seuraavien kokonaisuuksien kuvaamisessa ja hallinnassa:

- Tiedonhallintamalli
- Tietosuojaan hallintamalli
- Strategian kuvaaminen
- Riskienhallinnan kuvaaminen
- Prosessien kuvaaminen

16.3.2021

5. TIEDONHALLINTAAN VAIKUTTAVA LAINSÄÄDÄNTÖ JA OHJEISTUS

Lainsäädäntö

1.1.2020 voimaan astuneen tiedonhallintalain tarkoituksena on:

- varmistaa viranomaisten tietoaineistojen yhdenmukainen ja laadukas hallinta sekä tietoturallinen käsittely julkisuusperiaatteen toteuttamiseksi
- mahdollistaa viranomaisten tietoaineistojen turvallinen ja tehokas hyödyntäminen, jotta viranomainen voi hoitaa tehtävänsä ja tarjota palvelunsa hallinnon asiakkaille hyvää hallintoa noudattaen tuloksellisesti ja laadukkaasti
- edistää tietojärjestelmien ja tietovarantojen yhteentoimivuutta

Tiedonhallintalain vaatimusten täyttämiseen liittyvä työ on yksi keskeisimmistä tehtäväkokonaisuuksista Kotkan kaupungin tiedonhallinnassa.

EU:n yleinen tietosuoja-asetus (GDPR) on astunut voimaan 25.5.2018 alkaen. Sitä täydentää kansallisella tasolla tietosuoja laki. GDPR vaikuttaa suoraan Euroopassa toimivien organisaatioiden tietosuojaan liittyviin menettelyihin ja velvoittaa rekisterinpitäjiä ja henkilötiedon käsittelijöitä.

Keskeisiä vaikutuksia ovat mm:

- Osoitusvelvollisuus
- Rekisterinpitäjän ja henkilötiedon käsittelijän velvollisuudet
- Rekisteröityjen oikeudet
- Sopimukset ja tietosuoja-asetus
- Vaikutustenarviointi
- Riskienhallinta

Tietoturvallisuutta ja tietosuoja ohjaavia lakeja ja määräyksiä ovat mm.:

- Perustuslaki (731/1999)
- Kuntalaki (410/2015)
- Hallintolaki (434/2003)
- Laki julkisen hallinnon tiedonhallinnasta (906/2019)
- Laki digitaalisten palvelujen tarjoamisesta (306/2019)
- Arkistolaki (831/1994)
- Asetus viranomaisen toiminnan julkisuudesta ja hyvästä tiedonhallintatavasta (1030/1999)
- Laki viranomaisen toiminnan julkisuudesta (621/1999)
- Tietosuoja laki (1050/2018)
- Euroopan unionin yleinen tietosuoja-asetus luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta (EU 679/2016)
- Laki yksityisyyden suojasta työelämässä (759/2004)
- Laki kunnallisesta viranhaltijasta (304/2003)
- Laki vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä allekirjoituksista (617/2009)
- Laki väestötietojärjestelmästä ja Väestörekisterikeskuksen varmennepalveluista (661/2009)
- Laki kansainvälisistä tietoturvallisuusvelvoitteista (588/2004)

16.3.2021

- Laki julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista (1397/2016)
- Rikoslaki (39/1889)
- Työsopimuslaki (55/2001)
- Valmiuslaki (1552/2011)
- Tekijänoikeuslaki (404/1961)
- Kansanterveyslaki (66/1972)
- Terveystieteiden laki (1326/2010)
- Sosiaalihuoltolaki (1301/2014)
- Laki potilaan asemasta ja oikeuksista (785/1992)
- Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista (812/2000)
- Laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen sähköisestä käsittelystä (159/2007)
- Laki sähköisestä lääkemääräyksestä (61/2007)
- Laki terveydenhuollon ammattihenkilöstä (559/1994)

Lisäksi on olemassa runsaasti toimialakohtaista erityislainsäädäntöä, joissa tietojen käsittelyä on säädelty.

Toimintaa ohjaavat politiikat

Kotkan kaupunki on laatinut alla olevat ylätason politiikat, jotka ovat voimassaolevia ja kaupunginhallituksen hyväksymiä. Niiden sisältöä päivitetään määräajoin ja tarpeen vaatiessa.

- Tietoturvapoliittika
- Tietosuojapolitiikka
- Käyttövaltuuspolitiikka
- Lokipoliittika

Yllä mainittujen dokumenttien tarkoituksena on muodostaa ylätason toimintaa ohjaavat linjaukset, joita täydennetään alemman tason ohjeilla. Vuoden 2020 aikana käsittelyssä olleet alemman tason dokumentit ja ohjeistukset on mainittu tietotilinpäätöksessä Dokumentointi ja ohjeistus-kappaleessa kohdassa Käsittelyssä olleet ohjeistukset.

6. REKISTERÖITYJEN OIKEUDET JA NIIDEN TOTEUTTAMINEN

EU:n yleinen tietosuojasetus sisältää useita artikloja, jotka säättävät rekisteröidylle kuuluvia oikeuksia henkilötietojen käsittelyyn liittyen. Tietosuojasetuksen mukaan rekisteröidyllä on oikeus:

- saada tietoa henkilötietojensa käsittelystä
- saada pääsy henkilötietoihin
- oikaista henkilötietoja
- poistaa henkilötietoja
- rajoittaa henkilötietojen käsittelyä
- siirtää henkilötiedot järjestelmästä toiseen
- vastustaa henkilötietojen käsittelyä
- olla joutumatta automaattisen päätöksenteon kohteeksi

16.3.2021

Kotkan kaupungin rekisteröityjen tietopyyntöprosessi sekä prosessit tietojen korjaamiseksi ja poistamiseksi ovat tällä hetkellä toteutettu manuaalisesti asiaan liittyvän lomakkeen täyttämisen ja toimittamisen avulla. Näihin prosesseihin liittyvät kuvaukset on kuvattu IMS-järjestelmään.

Rekisteröityjen informointi on toteutettu Kotkan kaupungin internet-sivuilla löytyvien tietosuojaselosteiden avulla. Tällä hetkellä kaikki Kotkan kaupungin henkilörekistereihin liittyvät tietosuojaselosteet eivät ole nähtävillä internet-sivuilla.

Vuoden 2020 aikana Kotkan kaupunki ei ottanut vastaan yhtään varsinaiseen tietopyyntöprosessiin johtavaa, yllä mainittujen oikeuksien mukaista, tietopyyntöä. Yleisluontoisia, kaikkien tietojen pyyntöjä, sisältäviä tiedusteluja Kotkan kaupunki vastaanotti vuoden 2020 aikana muutamia.

7. SEURANTA JA MITTAAMINEN

Alla olevaan taulukkoon on koottu tietoturvan ja tietosuojaan tunnuslukuja vuoden 2020 osalta.

Tunnusluku	Toteuma 2020
Työasemia	2935
- hallintoverkossa	1016
- opetusverkossa	1919
Puhelinliittymiä	1357
Tietojärjestelmiä	260
Tietoturvapoikkemia	15
Ilmoituksia Tietosuojavaltuutetulle	2
Selvityspyyntöjä Tietosuojavaltuutetulle	1
Tietosuojakävelyjä	1
Vaikutustentarviointeja	2
GDPR-tietopyynnöt	0
Sähköisen tietoturvasitoumuksen hyväksyneitä (2020)	304

8. ARVIOINTI JA KEHITTÄMINEN

Alla olevissa kappaleissa on tarkoitus arvioida tietotilinpäättöksen keskeisempiä Kotkan kaupungin toimintaan liittyviä kokonaisuuksia sekä nostaa esille tärkeimpiä kehittämiskohteita tiedonhallintaan, tietoturvaan ja tietosuojaan liittyen.

Arviointi

16.3.2021

Lainsäädäntö on ollut muutaman edellisen vuoden aikana merkittävässä muutoksessa liittyen tiedonhallintaan, tietoturvaan ja tietosuojaan. Viimeisimpänä voimaan astui 1.1.2020 laki julkisen hallinnon tiedonhallinnasta (906/2019), eli tiedonhallintalaki. Tiedonhallintalain tarkoituksena on varmistaa viranomaisten tietoaineistojen yhdenmukainen ja laadukas hallinta ja tietoturvallinen käsittely. Lain vaatimusten toteuttaminen on ollut yksi isoimmista tehtäväkokonaisuuksista vuoden 2020 aikana.

EU:n tietosuoja-asetuksen yhtenä keskeisenä periaatteena on riskilähtöisyys. Tietotilinpäätöksen perusteella voi todeta, että riskienhallinnan ja riskilähtöisyyden osa-alueella on Kotkan kaupungissa edistytty huomattavasti, mutta tarvetta kehittämistoimenpiteille sekä kokonaisvaltaisesti että tietoturvan ja tietosuojan kohdalla, on olemassa.

Kotkan kaupungin tietohallinnon näkökulmasta yhtenä kokonaisuutena on mainittava pilvipohjaisten järjestelmien ja ohjelmistojen (mm. O365-ohjelmisto) käytön laajentuminen edelleen vuoden 2020 aikana. Käytön laajentumisella on merkittävät vaikutukset tiedonhallintaan, tietoturvaan ja tietosuojaan.

Tietotilinpäätöksen sisältö on kehittynyt edellisestä vuodesta. Tietotilinpäätökseen on sisällytetty kattavammin mm. strategian jalkauttamiseen, tiedolla johtamiseen sekä riskienhallintaan liittyviä kokonaisuuksia.

Kehittäminen

Lainsäädännön vaatimukseen liittyen Kotkan kaupungin tulevan tekemisen keskiössä ovat tiedonhallintamallin laatiminen, tietovarantojen määrittäminen (mm. henkilötietojen käsittelykokonaisuudet), tietovirtojen määrittäminen ja tiedonohjaussuunnitelman uudistaminen.

Tiedolla johtamisen kehittäminen jatkuu vuoden 2021 aikana koordinaatioryhmän toimesta.

Riskienhallinta on yllä mainitun mukaisesti kehittynyt Kotkan kaupungissa, mutta kehittämistyötä on jatkettava, jotta pystytään vastaamaan paremmin kyberturvallisuuden haasteisiin.

Pilvipohjaisten järjestelmien ja ohjelmistojen käytön laajentuessa, tulee asiaan liittyvien linjausten sekä teknisten ja organisatoristen vaatimusten määrittämiseen kiinnittää tarkempaa huomiota tulevaisuudessa.

Henkilöstön osaaminen on korostunut mm. TAISTO-harjoituksissa. Kotkan kaupungin tulee osaamisen kehittämisen keinoin parantaa henkilöstön valmiuksia edelleen myös tiedonhallinnan, tietoturvan sekä tietosuojan osalta.